

Nedvěd: Tanky přijely zahubit demokratický socialismus

27.8.2026 - Jiří Nedvěd | Česká strana sociálně demokratická

V pokřiku, který česká pravice každoročně spustí kolem smutného výročí 21. srpna a kterým se snaží přihrát si stydnoucí polívčičku a na historické tragédii uhrát pár politických bodů, zcela zaniká podstata událostí roku 1968 a jejich tragického vyvrcholení.

A je úplně jedno, jestli jde o pravici samozvaně demokratickou, která xenofobně rozdmýchává protiruský sentiment a roubuje ho na aktuální politická témata domácí i zahraniční. Nebo o pravici tzv. alternativní, která srpnovou invazi vidí perspektivou boje za státní suverenitu a ještě krkolomněji roubuje tehdejší lidový odpor vůči okupantům a jejich domácím pomahačům na dnešní spory suverenistů a zastánců sjednocené Evropy.

Jenže tanky v srpnu před 58 lety nepřijely proto, aby v Československu potlačily pokus o nastolení kapitalismu dnešního typu, tím méně aby zašláply výhonky nějaké konzervativně chápané národní suverenity. Přijely, aby u nás zadusily snahu o rozvoj demokratického socialismu, tzv. socialismu s lidskou tvář, jakési třetí cesty mezi západním kapitalismem a východním autoritářským státním socialismem. A to včetně úsilí o maximální demokratičnost nejen ve veřejném, politickém a kulturním životě, ale i v hospodářství, kde rady pracujících měly dát zaměstnancům větší podíl na rozhodování o fungování i řízení podniků. Věc dnes úplně nepředstavitelná.

S tím vším totiž československý demokratický socialismus ohrožoval jednak ideologicko-politický monopol Sovětského svazu a jednak (svou svůdností) stabilitu režimů v sousedních zemích východního bloku, zvláště v Polsku a NDR.

Dnešní obhájci ničím neregulovaného kapitalismu a euroatlantismu v Česku odkaz pražského jara 1968 záměrně kastrují a deformují (za ochotné pomoci hlavních médií a „pokrokových“ umělců typu Jiřího Mádlů s jeho Vlnami) podle aktuálních politických potřeb, protože skutečný obraz se jim nehodí do krámu.

Pro Sociální demokracii má pražské jaro a srpnová invaze dva velmi „osobní“ momenty. Zaprvé se v průběhu roku 1968 rozvinuly snahy o znovuoživení Československé sociální demokracie, o 20 let dříve pod nátlakem sloučené s KSČ. Těm po 21. srpnu rychle odzvonilo.

Zadruhé se právě odkaz demokratického socialismu i samotní „osmašedesátníci“ stali významným myšlenkovým i personálním zdrojem při definitivní obnově Sociální demokracie (do roku 2023 ČSSD, dnes SOCDEM) v prvních letech po Sametové revoluci. S jejich fyzickým odchodem však bohužel brzy vyprchala i inspirace pražským jarem jako snahou o vybudování systému, kde nebude rozhodovat jen Strana a vláda, ale ani jen peníze a ekonomická moc.

Je úkolem dnešní demokratické české levice, aby myšlenkové dědictví pražského jara znovu vzala vážně a etablovaný obraz reformního roku 1968 včetně jeho surového přetržení, jak ho u nás v posledních letech zkonstruovala a prosadila liberální a konzervativní pravice, konfrontovala a

přiblížila skutečnosti.

Jiří Nedvěd

Předseda Sociální demokracie

<https://socdem.cz/akt-aktuality/nedved-tanky-prijely-zahubit-demokraticky-socialismus>